

Beleidsregel:
Lozingen huishoudens en huishoudelijk afvalwater

Besluit WF.2008/08630

Leeuwarden, 26 augustus 2008

Inhoudsopgave

1. Aanleiding en doel van deze beleidsregel
2. Hoofdpijnen van het Besluit lozing afvalwater huishoudens
3. Zorgplicht huishoudens
4. Lozing van huishoudelijk afvalwater huishoudens
5. Meldingsplicht huishoudens
6. Lozing van afvloeiend hemelwater huishoudens
7. Lozing van grondwater huishoudens
8. Lozing van zwembadwater huishoudens
9. Huishoudelijk afvalwater in het Activiteitenbesluit
10. Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater
11. Handhaving

Bijlage 1

Oppervlaktewateren in het beheergebied van Wetterskip Fryslân die op grond van artikel 1.7, eerste lid, onderdeel b, van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer zijn aangewezen (dit zijn grote wateren die geen extra bescherming behoeven)

Bijlage 2

Kaart met (zeer) kwetsbare en vrij afstromende niet kwetsbare gebieden in Fryslân en kwetsbare gebieden in het Westerkwartier

1. Aanleiding en doel van deze beleidsregel

Met ingang van 1 januari 2008 zijn het Besluit lozing afvalwater huishoudens (hierna Besluit huishoudens) en Besluit algemene regels inrichtingen milieubeheer (hierna Activiteitenbesluit) in werking getreden. Deze besluiten vervangen het Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater en het Besluit bodembescherming voor wat betreft lozingen van huishoudelijk afvalwater door huishoudens, respectievelijk bedrijven. Het Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater (1997) blijft vooralsnog wel gelden voor lozingen van huishoudelijk afvalwater die niet afkomstig zijn van huishoudens of bedrijven.

Zowel het Besluit huishoudens als het Activiteitenbesluit bevatten algemene regels voor lozingen van huishoudelijk afvalwater. Dit houdt kortweg in dat (ook nieuwe) lozingen van huishoudelijk afvalwater op het oppervlaktewater niet vergunningplichtig zijn maar dat deze lozingen moeten voldoen aan de voorschriften uit de besluiten. Voor een huishouden betekent dit in principe een septic tank volgens de Regeling lozing afvalwater huishoudens, voor een bedrijf is de soort voorziening vooral afhankelijk van de omvang van de lozing.

Hoewel de hoofdlijn van de besluiten is dat de lozingen van huishoudelijk afvalwater aan de voorschriften/algemene regels moeten voldoen, heeft het bevoegd gezag wel de mogelijkheid gekregen om in een aantal situaties maatwerkvoorschriften te stellen. Daarmee kunnen de algemene regels meer worden aangepast aan bijzondere situaties of omstandigheden. Dit geldt ook voor andere afvalwaterstromen die in het Besluit huishoudens worden geregeld zoals:

- afvloeiend hemelwater;
- overtollig grondwater;
- water van een privé zwembad.

Bovendien geldt voor alle lozingen een wettelijke zorgplicht; de lozer is verplicht om al hetgeen te doen dat redelijkerwijs mogelijk is om de nadelige gevolgen van de lozing voor de kwaliteit van het oppervlaktewater zoveel mogelijk te beperken en de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater niet te belemmeren.

De wijzigingen in de wetgeving hebben tot gevolg dat ons beleid daarop moet worden afgestemd. Daarom trekken wij het vigerende Vergunningenbeleid huishoudelijk afvalwater in en vervangen dat door deze beleidsregel.

Met deze beleidsregel willen wij onder andere kenbaar maken hoe en in welke situaties wij invulling geven aan de bevoegdheid om maatwerkvoorschriften te stellen. In de volgende paragrafen wordt dit verder uitgewerkt.

NB. Deze beleidsregel is van toepassing op lozingen in het oppervlaktewater. Voor lozingen op de riolering of in/op de bodem, is de gemeente of de provincie het bevoegde gezag.

2. Hoofdpijnen van het Besluit lozing afvalwater huishoudens

De kern van het Besluit huishoudens vormt artikel 2.

Het Besluit huishoudens over artikel 2:

“Hierin is bepaald dat het niet langer verboden is om zonder vergunning of ontheffing afvalwater te lozen vanuit een particulier huishouden. Hieronder vallen alle soorten afvalwater, die bij huishoudens gebruikelijk vrijkomen, zoals:

- het afvalwater van de wc, de keuken en de badkamer (het zogenaamde «huishoudelijk afvalwater»);
- afvloeiend hemelwater (regenwater, sneeuw, hagel) van daken van woningen en van het erf;
- afvalwater van activiteiten (schrobben, auto wassen) rondom het huis;
- overtollig grondwater dat wordt verzameld en geloosd om grondwateroverlast te voorkomen, en
- water uit een privé zwembad, dat ververst moet worden.”

Melding in plaats van vergunning

“Meestal vindt lozing plaats in een gemeentelijke riolering, maar soms – vooral in het buitengebied – wordt afvalwater ook direct op of in de bodem of in het oppervlaktewater geloosd. Voor alle lozingen vanuit huishoudens gelden nu de algemene regels van het Besluit huishoudens en is derhalve – voor zover dit het geval was – niet langer de gebruikelijke individuele toestemming in de vorm van een ontheffing of vergunning meer vereist.”

NB. Nieuwe lozingen van na 1 januari 2008 moeten wél worden gemeld bij Wetterskip Fryslân.

Maatwerkvoorschriften

“Een enkele uitzondering kan aan de orde zijn, indien een lozer redenen aanwezig acht om te mogen afwijken van het algemeen voorgeschreven regime. In het besluit is daarvoor een aantal specifieke grondslagen opgenomen om, mits wordt voldaan aan de daarbij gestelde voorwaarden, hiervoor toestemming te vragen aan het bevoegd gezag. Indien het bevoegd gezag juist redenen aanwezig acht om verdergaande eisen aan een lozing te stellen, dan wel de algemene norm te specificeren, bevat het besluit anderzijds een aantal specifieke grondslagen om hier in de vorm van het stellen van een maatwerkvoorschrift in te voorzien. Met deze beide instrumenten voorziet het Besluit huishoudens in de gewenste mogelijkheid tot het leveren van (meer) maatwerk.”

3. Zorgplicht huishoudens

Een nieuw element in het Besluit huishoudens is het begrip zorgplicht.

Het Besluit huishoudens geeft over de zorgplicht onder meer het volgende aan:
“Voor het lozen van het merendeel van de afvalwaterstromen vanuit huishoudens stelt het Besluit huishoudens geen concrete voorschriften. De lozingen mogen derhalve in beginsel zonder beperkingen plaatsvinden. Lozingen die de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater – de riolering en de afvalwaterzuivering met bijbehorende apparatuur – belemmeren of onnodige nadelige gevolgen voor de kwaliteit van de bodem en het oppervlaktewater veroorzaken, zijn echter verboden. Dit komt tot uitdrukking in de «zorgplichtbepaling», opgenomen in artikel 4. Zo mogen bijvoorbeeld vet uit de frituurpan en wegwerpluiers niet door middel van het toilet worden geloosd maar moeten als huishoudelijk afval worden afgevoerd.

Indien er sprake is van een gescheiden rioelstelsel (dat wil zeggen: twee verschillende stelsels voor stedelijk afvalwater en afvloeiend hemelwater), moeten de beide afvalwaterstromen op het goede stelsel aangesloten worden:

- het huishoudelijk afvalwater op het gemeentelijk vuilwaterriool,
- het hemelwater op het gemeentelijk hemelwaterstelsel.

Dit met het oog op de doelmatige werking van beide stelsels.

Over het algemeen is het – zoals bovenstaande voorbeelden ook illustreren – evident welke handelingen uit oogpunt van de bescherming van het milieu ongewenst zijn. Deze evident nadelige handelingen blijven bij verreweg de meeste huishoudens dan ook achterwege. De zorgplicht strekt zich echter ook uit tot het lozen van bijvoorbeeld schoonmaakdoekjes of vochtig toiletpapier dat tot verstoppingen in pompen en roosters leidt.”

Artikel 4

1. Onverminderd het bij of krachtens hoofdstuk 3 bepaalde wordt vanuit een particulier huishouden uitsluitend geloosd, indien door de samenstelling, eigenschappen of hoeveelheid van de lozing de nadelige gevolgen voor de kwaliteit van de bodem en het oppervlaktewater zoveel mogelijk worden beperkt en de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater niet wordt belemmerd.

2. Onverminderd artikel 11, derde lid, kan het bevoegd gezag met het oog op de bescherming van de kwaliteit van de bodem en het oppervlaktewater maatwerkvoorschriften stellen met betrekking tot:

- a. de samenstelling, eigenschappen of hoeveelheid van het te lozen afvalwater;
- b. de voorafgaand aan het lozen van het afvalwater te treffen maatregelen, en
- c. de plaats van het lozingspunt.

Beleid Wetterskip Fryslân

De zorgplicht is in beginsel simpelweg het zorgvuldig omgaan met het milieu. Wij gaan er vanuit dat dit in verreweg de meeste gevallen ook uitgangspunt van handelen is. In gevallen waar huishoudens echter geen invulling geven aan de zorgplicht, is artikel 4 de basis voor bestuurs- dan wel strafrechtelijk optreden.

Daarnaast zal het in voorkomende gevallen wellicht nodig zijn om gebruik te maken van de mogelijkheid om maatwerkvoorschriften te stellen, bijvoorbeeld wat betreft de plaats van het lozingspunt. Dit zal sterk afhankelijk zijn van de bijzondere omstandigheden van de concrete situatie. Met name situaties die gelet op de bescherming van het milieu/de waterkwaliteit ongewenst zijn én niet door reeds gestelde voorschriften worden ondervangen, zullen aanleiding kunnen zijn tot het stellen van een gemotiveerd maatwerkvoorschrift wanneer daarmee de situatie kan worden verbeterd.

In verband met het voorgaande ondersteunen wij voorlichtingsacties waarmee zorgplichtachtige elementen verder onder de aandacht van het publiek worden gebracht. Onder andere op de eigen website (www.wetterskipfryslan.nl) zal daar meer aandacht aan worden besteed. Dit kan tot uiting komen in gerichte informatie over bijvoorbeeld:

- goed gebruik van de riolering (het voorkomen van de lozing van (schoonmaak)doekjes of andere ongewenste materialen/stoffen);
- aansluiten van (afval)waterstromen op de juiste afvoer;
- het gebruik van niet uitlogende bouwmaterialen;
- het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Met betrekking tot een aantal aspecten van lozingen van huishoudelijk afvalwater vanuit huishoudens en van zwembadwater bevat het Besluit huishoudens wel concrete voorschriften. In de navolgende paragrafen wordt ingegaan op de hoofdlijnen van de regeling van een aantal lozingen die bij huishoudens veel voorkomen:

- de lozingen van huishoudelijk afvalwater
- van afvloeiend hemelwater
- overtollig grondwater en
- zwembadwater

4. Lozing van huishoudelijk afvalwater huishoudens

Over huishoudelijk afvalwater geeft het Besluit huishoudens het volgende aan:

“Onder huishoudelijk afvalwater wordt verstaan afvalwater dat overwegend afkomstig is van de menselijke stofwisseling en van huishoudelijke werkzaamheden. Bij huishoudens gaat het feitelijk om al het afvalwater dat binnen een woning vrijkomt.

Zolang huishoudelijk afvalwater via de gemeentelijke riolering wordt ingezameld en er sprake is van de lozing van huishoudelijk afvalwater, worden er, behoudens het tegengaan van lozingen door versnijdende en vermalende apparatuur, in de besluiten geen regels gesteld. De overheidsvoorzieningen waarin huishoudelijk afvalwater wordt gebracht zijn immers op het inzamelen, transporteren en behandelen van dit afvalwater afgestemd.

Conform het Lozingenbesluit bodembescherming en het Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater blijft dan ook uitgangspunt dat niet (langer) direct mag worden geloosd op of in de bodem of in het oppervlaktewater indien op een afstand van 40 meter of minder een openbaar vuilwaterriool, een andere voorziening voor de inzameling en het transport van afvalwater of een zuiveringstechnisch werk aanwezig is waarop aansluiting kan plaatsvinden.”

Lozingen op het oppervlaktewater

“Niet van alle huishoudens wordt het afvalwater echter van overheidswege ingezameld en gezuiverd. Van bovenvermelde gemeentelijke zorgplicht kan door de provincie aan de gemeente een ontheffing worden verleend. Daarnaast komt het ook voor dat huishoudens vanwege specifieke locatie-omstandigheden niet op het openbaar vuilwaterriool zijn aangesloten. De betrokken huishoudens zijn in die gevallen zelf verantwoordelijk voor een adequate verwijdering van het huishoudelijke afvalwater.”

Voorgeschreven voorziening

“In het Besluit huishoudens zijn voorschriften opgenomen, waaraan bij een dergelijke individuele lozing moet worden voldaan. In navolging van het Lozingenbesluit bodembescherming en het Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater, die voor huishoudelijke lozingen golden vóór de inwerkingtreding van dit besluit, is bij dergelijke directe lozingen behandeling van afvalwater in een zuiveringsvoorziening voorgeschreven. In concreto betekent dit een grote septic tank met een inhoud van 6 m³ die aan bepaalde eisen voldoet. De zuivering is daarbij gericht op bezinking van in het afvalwater aanwezige verontreinigingen. Waaraan die zuiveringsvoorzieningen moeten voldoen, is bepaald in de op het Besluit huishoudens gebaseerde Regeling lozing afvalwater huishoudens. Met de in die regeling voorgeschreven voorzieningen wordt een algemeen beschermingsniveau voor het oppervlaktewater gewaarborgd.”

Ten minste gelijkwaardige voorziening

Mocht in een specifiek geval de lozer een andere, tenminste gelijkwaardige voorziening willen toepassen in plaats van de voorzieningen voorgeschreven in de Regeling lozing afvalwater huishoudens, dan kan dat op basis van artikel 5.

Artikel 5

Indien bij of krachtens dit besluit is bepaald dat een daarbij aangegeven maatregel ter bescherming van het milieu moet worden toegepast, kan een andere maatregel worden toegepast, indien het bevoegd gezag heeft beslist dat met die maatregel ten minste een gelijkwaardig niveau van bescherming van het milieu wordt bereikt.

Beleid Wetterskip Fryslân

Het Besluit huishoudens gaat voor lozingen van huishoudelijk afvalwater uit van ten minste een septic tank met een inhoud van 6 m³, die is uitgevoerd conform de Regeling lozing afvalwater huishoudens. De (prijs)technische ontwikkelingen zijn echter zodanig dat voorzieningen met een beter zuiveringsrendement dan een septic tank, zeer het overwegen waard zijn. De toelichting bij artikel 5 spreekt in dat verband over de toepassing van filtratiesystemen, oxidatiebedsystemen, biorotorsystemen en helofytenfilters.

Wanneer een nieuwe of bestaande lozer aangeeft een adequaat functionerend en goed gedocumenteerde hoogrendements Individuele Behandeling van Afvalwater (IBA) in plaats van een septic tank te willen toepassen, zullen wij daar met een maatwerkvoorschrift mee instemmen. Daarnaast zullen wij in geval van een nieuwe lozing, de lozer actief informeren over de mogelijkheid om een hoogrendements-IBA in plaats van een septic tank toe te passen.

NB. Wanneer er sprake is van een particuliere adequaat functionerende hoogrendements IBA, zulks ter beoordeling van de ambtenaar belast met de heffing, wordt de basis voor de aanslag verontreinigingsheffing voor een woning op verzoek van de belastingplichtige verlaagd naar 1 vervuilingseenheid. Er is geen verlaging mogelijk wanneer de IBA in beheer is bij de overheid (gemeente en waterschap).

NB. zie ook lozingen in bijzondere gebieden of situaties en de meldingsplicht.

Overgangstermijnen bij aanleg riolering

Een lozing op het oppervlaktewater moet worden beëindigd wanneer de lozing kan plaatsvinden op de riolering. Wanneer er een adequate voorziening aanwezig is, kan er echter worden voorzien in een overgangstermijn. Dit is geregeld in artikel 10.

Artikel 10

1. Huishoudelijk afvalwater wordt niet in het oppervlaktewater geloosd, indien de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool of een zuiveringstechnisch werk waarop aansluiting kan plaatsvinden, 40 meter of minder bedraagt.

2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt de afstand berekend:

- a. vanaf de kadastrale grens van het perceel waar het huishoudelijk afvalwater vrijkomt; en
- b. langs de kortste lijn waarlangs de afvoerleidingen zonder overwegende bezwaren kunnen worden aangelegd.

3. In afwijking van het eerste lid kan het bevoegd gezag, indien het belang van de bescherming van het oppervlaktewater zich daartegen niet verzet, op een daartoe strekkende aanvraag bij maatwerkvoorschrift het lozen in het oppervlaktewater toestaan voor een door hem vast te stellen termijn, gebaseerd op het nog niet verstreken deel van een afschrijvingstermijn van de voor de aanleg van het vuilwaterriool of het zuiveringstechnisch werk reeds bestaande zuiveringsvoorziening.

Artikel 21 (lid 2)

2. In afwijking van artikel 10, tweede lid, onderdeel a, wordt bij lozen van huishoudelijk afvalwater in het oppervlaktewater dat voor 1 maart 1997 plaatsvond de afstand berekend vanaf het gedeelte van het gebouw dat zich het dichtst bij een vuilwaterriool of een zuiveringstechnisch werk bevindt.

Beleid Wetterskip Fryslân

In de artikelen 10 en 21 wordt aangegeven hoe de afstand tot de riolering bij bestaande en nieuwe lozingen wordt bepaald. Deze aanpak komt overeen met de betreffende bepalingen uit het Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater.

Nieuw is de mogelijkheid om op verzoek bij maatwerkvoorschrift uitstel te verlenen van het lozingsverbod wanneer binnen een bepaalde afstand van het gebouw of perceel riolering wordt aangelegd, en er een adequate nog niet afgeschreven voorziening voor de behandeling van het afvalwater aanwezig is.

Wij hanteren daarvoor de volgende benadering:

1. Onder een adequate voorziening wordt in dit verband, mede gelet op de investering van de lozer, verstaan:

- een voorziening conform de Regeling lozing afvalwater huishoudens
- een hoogrendements IBA met zuiveringsresultaten die voldoen aan de klasse II- of III-eisen zoals bepaald in de nota Individuele Behandeling Afvalwater IBA-systemen van de Commissie Integraal Waterbeheer (januari 1999)
- een septic tank conform de ministeriële regeling Wvo septic tank
- een combinatie van bestaande beerput/septic tank en een later toegevoegde aparte grijswaterbehandeling (het "BOR-F-systeem"¹)

2. Voor de afschrijvingstermijn van de voornoemde voorzieningen wordt, om kapitaalvernietiging te voorkomen, uitgegaan van (het nog niet verstreken deel) van een periode van maximaal 15 jaar.

Bijzondere gebieden/situaties

Het Besluit huishoudens voorzien ook in de mogelijkheid om bij lozingen in kwetsbare gebieden of in bijzondere situaties maatwerkvoorschriften op te stellen. Het Besluit huishoudens geeft hierover onder andere het volgende aan:

"In kwetsbare gebieden kan het noodzakelijk zijn om met het oog op voor die gebieden geldend bijzonder beschermingsniveau verdergaande zuivering van het huishoudelijk afvalwater toe te passen. Bij lozing in het oppervlaktewater kan door het bevoegd gezag individueel verdergaande zuivering van het afvalwater worden geëist door middel van het stellen van een maatwerkvoorschrift als bedoeld in artikel 11, derde lid.

¹ Het BOR-F systeem is speciaal ontwikkeld voor bestaande lozingen waar het samenbrengen van het toilet- en het grijze water op grote technische of financiële problemen zou stuiten. Het BOR-F systeem gaat uit van behandeling van het toiletwater in de bestaande beerput/septic tank en behandeling van het overige huishoudwater in een "grijswaterbehandeling" (twee tanks, waarvan één is voorzien van dragermateriaal en met behulp van een pomp wordt belucht). Aldus werd een voorziening gerealiseerd die gelijkwaardig was aan een septic tank van 6 m³.

Bij lozing in het oppervlaktewater is voor het bevoegd gezag in artikel 11, vierde lid, een mogelijkheid opgenomen om in specifieke gevallen met een meer beperkte zuivering van het afvalwater in te stemmen.

Tenslotte kan voor een beperkt aantal uitzonderlijke situaties onder strikte voorwaarden iedere vorm van zuivering tijdelijk achterwege blijven.”

Artikel 11

1. Voorafgaand aan het lozen in het oppervlaktewater wordt huishoudelijk afvalwater door een zuiveringsvoorziening geleid.
2. Bij regeling van Onze Minister van Verkeer en Waterstaat worden regels gesteld met betrekking tot de zuiveringsvoorziening, bedoeld in het eerste lid.
3. Het bevoegd gezag kan, bij lozen in andere oppervlaktewateren dan oppervlaktewateren die op grond van artikel 1.7, eerste lid, onderdeel b, van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer zijn aangewezen, indien het belang van de bescherming van het milieu daartoe noodzaakt in afwijking van de regels bedoeld in het tweede lid bij *maatwerkvoorschrift* bepalen dat het huishoudelijk afvalwater door een aangegeven zuiveringsvoorziening dient te worden geleid.
4. In afwijking van de regels, bedoeld in het tweede lid, kan het bevoegd gezag, indien het belang van de bescherming van het oppervlaktewater zich daartegen niet verzet, op een daartoe strekkende aanvraag voor een door hem vast te stellen termijn bij *maatwerkvoorschrift* het lozen toestaan:
 - a. door middel van een minder vergaande zuiveringsvoorziening; of
 - b. zonder een zuiveringsvoorziening.
5. Een toestemming als bedoeld in het vierde lid, onderdeel b, blijft achterwege, indien niet binnen een afzienbare periode alsnog op het vuilwaterriool of een zuiveringstechnisch werk wordt aangesloten.

Beleid Wetterskip Fryslân

Het Besluit huishoudens gaat uit van een algemeen beschermingsniveau voor de oppervlaktewaterkwaliteit door toepassing van een voorziening conform de Regeling lozing afvalwater huishoudens (= in principe een septic tank met een inhoud van 6 m³). Bij lozing in oppervlaktewateren die op grond van artikel 1.7, eerste lid, onderdeel b, van het Activiteitenbesluit zijn aangewezen, kan hier niet van worden afgeweken. Bij lozing in deze wateren kan dus geen verdergaande voorziening worden geëist (zie voor de betreffende wateren Bijlage 1.)

In het beheergebied van Wetterskip Fryslân zijn er echter oppervlaktewateren in gebieden die wel een hogere bescherming behoeven vanwege de bijzondere functies dan wel de kwetsbaarheid van het gebied. In het beheergebied van Wetterskip Fryslân zijn dit in de provincie Fryslân de (zeer) kwetsbare gebieden zoals die zijn aangewezen in het provinciale Waterhuishoudingsplan van de provincie Fryslân en het Integraal Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân (19 december 2000). In het Groningse deel van het beheergebied (delen van de gemeenten Grootegast, Marum en Zuidhorn) is daarvoor tot 1 januari 2008 uitgegaan van gebieden met de functie *Natuur en Landbouw in gebied met belangrijke natuurwaarden* zoals aangegeven in het Provinciaal Omgevingsplan (december 2000) van de provincie Groningen. Voor de nieuwe lozingen na 1 januari 2008 betreffen dit gebieden met *diverse beschermings- en milieuaspecten (land/water) Categorie 2* volgens Kaart 2 (Aanduidingen water en milieu) in het Provinciaal Omgevingsplan 2 (juli 2006) van de provincie Groningen.

Verdergaande voorziening

Wanneer een lozing gaat plaatsvinden in een (zeer) kwetsbaar gebied dat een hogere bescherming behoeft (én er niet sprake is van lozing in oppervlaktewateren die op grond van artikel 1.7, eerste lid, onderdeel b, van het Activiteitenbesluit zijn aangewezen), dan zullen wij van de bevoegdheid gebruik maken tot het stellen van een maatwerkvoorschrift. Dit houdt in dat er een voorziening voor de behandeling van het huishoudelijke afvalwater wordt voorgeschreven die moet voldoen aan klasse II lozingseisen zoals bepaald in de nota Individuele Behandeling Afvalwater IBA-systemen van de Commissie Integraal Waterbeheer (januari 1999). Met deze systemen worden namelijk niet alleen de bezinkbare stoffen vergaand tegengehouden, maar vindt ook een significante afbraak plaats van zuurstofbindende stoffen. Daardoor wordt het ontvangende oppervlaktewater aanzienlijk beter beschermd dan met een septic tank.

Beleid Wetterskip Fryslân

Mogelijkheid tot minder vergaande voorziening

In de toelichting bij artikel 11 van het Besluit huishoudens geeft het Rijk aan dat het gelet op de specifieke situatie en indien het belang van de bescherming van het oppervlaktewater zich daartegen niet verzet, niet altijd doelmatig hoeft te zijn om de inhoud van een reeds bestaande septic tank te vergroten tot ten minste 6 m³. Artikel 11 maakt het mogelijk dat deze aanpassing onder bepaalde voorwaarden en voor een bepaalde termijn achterwege kan blijven. Bij *nieuwe* lozingen vanaf 1 januari 2008 is dit in principe niet aan de orde. De toepassing van deze bevoegdheid zal zich bij nieuwe lozingen derhalve beperken tot tijdelijke uitzonderings- of overgangssituaties, zoals tijdelijke woonruimten, waarvoor het niet altijd nodig of doelmatig is om een septic tank van 6 m³ of een hoogrendements IBA te plaatsen. Wanneer een dergelijke situatie evenwel meer dan 3 jaar zal duren, gaat naar ons oordeel het tijdelijke karakter verloren en zal de situatie in het kader van de beoordeling van de lozing als permanent worden aangemerkt.

Beleid Wetterskip Fryslân

Geen voorziening

Ten aanzien van de mogelijkheid om in bijzondere situaties het lozen zonder voorziening toe te staan, geeft artikel 11 van het Besluit huishoudens ons geen aanleiding tot het definiëren van aanvullend beleid. De ervaring is dat deze situatie zich niet, althans vrijwel niet voordoet in het beheergebied van Wetterskip Fryslân. Bovendien achten wij het lozen zonder voorziening zeer ongewenst. Mocht zich echter een dergelijke situatie aandienen waarbij handhaving door omstandigheden niet opportuun wordt geacht, dan zal met inachtneming van het Besluit huishoudens een op de situatie toegesneden maatwerkvoorschrift worden opgesteld. Daarbij is het uitgangspunt dat de ongezuiverde lozing zo snel mogelijk moet worden beëindigd. Conform het vijfde lid van artikel 11 zal toestemming voor een dergelijke lozing achterwege blijven, indien niet binnen een afzienbare periode alsnog op het vuilwaterriool of een zuiveringstechnisch werk wordt aangesloten.

Het Besluit huishoudens richt zich in veel bepalingen op nieuwe lozingen (na 1-1-2008). Maar het Besluit huishoudens is ook van toepassing op bestaande lozingen. In het Besluit huishoudens is aangegeven dat deze bestaande lozingen al op basis van het Lozingenbesluit Wvo huishoudelijke afvalwater zijn gereguleerd. Ter completering hieronder een weergave van het vóór 2008 gevoerde beleid.

Aanpak lozingen van vóór 2008

Aanpak lozingen in (zeer) kwetsbaar gebied

Bij bestaande lozingen in (zeer) kwetsbare gebied was het beleid erop gericht om die lozingen zoveel mogelijk, en veelal met de mogelijkheid van een bijdrage van het Wetterskip, te laten plaatsvinden via de riolering of een gemeentelijke dan wel particuliere IBA. Deze IBA klasse dienen te voldoen aan de klasse II lozingseisen zoals bepaald in de nota Individuele Behandeling Afvalwater IBA-systemen van de Commissie Integraal Waterbeheer (januari 1999). Waar nodig is dit, met het stellen van nadere eisen op grond van het Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater of met een lozingsvergunning, verplicht gesteld.

Een uitzondering daarbij waren de zeer kleine lozingen, zoals bij recreatieobjecten die niet waren aangesloten op de drinkwaterleiding en het electriciteitsnet. Omdat aldaar sprake is van zeer kleine en discontinue lozingen (tot en met 1 inwonerequivalent) waar een IBA of een septic tank van 6 m³ geen meerwaarde heeft, kon bij deze lozingen worden volstaan met een doelmatige bezinkvoorziening. Let wel: Voor het (zeer) kwetsbare natuurgebied Alde Feanen is deze uitzondering niet van toepassing. Voor de Alde Feanen wordt door de gemeente, provincie en Wetterskip, een projectmatige gebiedsgerichte aanpak gevolgd.

Gebiedsgerichte aanpak lozingen in niet kwetsbaar gebied

Voor de aanpak van *bestaande* lozingen van huishoudens is voor het niet kwetsbare gebied in beheergebied in de provincie Fryslân op basis van de Handreiking afvalwater buitengebied en het concept-Besluit lozing afvalwater huishoudens in 2004 een gebiedsgericht beleid ontwikkeld². Daarmee heeft een provinciebrede sanering van huishoudelijke afvalwaterlozingen vorm gekregen door toepassing van een combinatie van maatregelen. Vanuit een oogpunt van waterkwaliteitsbeheer wil dat zeggen dat de aanleg van riolering of hoogrendements IBA's is gestimuleerd in die watersystemen waar dat het meest nodig is en dat de bestaande voorzieningen vooralsnog in stand worden gelaten in die gebieden waar een hoogwaardige sanering vanuit een oogpunt van waterkwaliteit minder urgent is.

Met het gebiedsgerichte beleid is voor de sanering van de bestaande lozingen van huishoudens een aanpak gekozen die recht deed aan een goed milieurendement en waarmee een alternatief werd geboden voor de verplichting uit de Lozingenbesluiten om bij iedere lozing een Verbeterde Septic Tank van 6 m³ of een gelijkwaardige voorziening aan te brengen.

² Voor het Groningse deel van het beheergebied was dit niet nodig omdat daar reeds een saneringstraject werd uitgevoerd: het "brede zorgplicht" project Westerkwartier Schoon. Daarin hebben alle huishoudens in het gebied het aanbod gekregen tot aansluiting op de riolering of een "overheids-IBA".

Als gelijkwaardige voorzieningen werden onder het stellen van nadere voorschriften aangemerkt:

- een ter plaatse reeds aanwezige bezinkput met een inhoud van meer dan 6 m³;
- aaneengeschakelde bezinkputten met een gezamenlijke inhoud van meer dan 6 m³;
- een hoogrendements IBA klasse II of III;
- een combinatie van bestaande beerput voor het toiletwater en een aparte grijswaterbehandeling (BOR-F systeem) voor het overige huishoudelijke afvalwater.

Voor de uitvoering van het gebiedsgerichte beleid is de prioriteit gelegd bij de vrij afstromende gedeelten in het niet kwetsbare gebied van de provincie Fryslân (zie bijlage 2).

De overwegingen bij de keuze voor extra bescherming van het vrij afstromende gebied van Fryslân, waren de volgende:

- de ontvangende wateren liggen in het vrij afstromende gebied: voor dit soort gebieden geldt schoonhouden, scheiden en zuiveren. Door in het vrij afstromende gebied emissies te saneren wordt afwenteling op lager gelegen gedeelten voorkomen. Het voorkómen van afwenteling is één van de belangrijke uitgangspunten in de Kaderrichtlijn water;
- van het vrij afstromende gebied is een groot gedeelte gestuwd. Dat wil zeggen dat er weinig verversingmogelijkheden zijn. Dit in tegenstelling tot poldergebieden;
- een groot gedeelte van het vrij afstromende gebied bestaat uit zand. Milieuvreemde stoffen zoals zware metalen zijn in het zandgebied beweeglijker en daardoor schadelijker;
- het is een gebied met relatief weinig oppervlaktewater en de watergangen waarop de lozingen plaatsvinden zijn vaak klein;
- de ontvangende wateren zijn vaak stilstaand: bij lozingen leidt dit eerder tot problemen met de waterkwaliteit (zuurstofloosheid en stank);
- de ontvangende wateren vormen veelal de haarvaten van de watersystemen die grotendeels als kwetsbaar en zeer kwetsbaar zijn benoemd;
- er is overlap met ROM gebied, waar hogere milieudoelstellingen worden nagestreefd.

Lozingen die plaatsvinden in de vrij afstromende gebieden, zijn in aanmerking gekomen voor sanering met riolering of een hoogrendements IBA klasse II/III. Wetterskip Fryslân heeft voor de realisatie van riolering of hoogrendements-IBA's een tijdelijke subsidieregeling in het leven geroepen waar gedurende 2006 een beroep op kon worden gedaan³. Met een bijdrage van € 1000 per gesaneerde lozing van een huishouden, werd aldus voorzien in een tegemoetkoming in de kosten van de aanleg van riolering of een hoogrendements-IBA.

³ De Verordening sanering huishoudelijke lozingen buitengebied Wetterskip Fryslân (14 februari 2006).

Bestaande lozingen in vrij afstromend niet kwetsbaar gebied

Wanneer met ingang van 2008 bij de bestaande lozingen in de vrij afstromende gebieden niet kwetsbare gebieden in Fryslân geen riolering of hoogrendements-IBA is aangelegd, is voor deze lozingen de verplichting blijven bestaan om een voorziening te treffen conform de Regeling lozing afvalwater huishoudens (voorheen de Regeling Wvo septic tank) of een voorziening waarmee ten minste een gelijkwaardig niveau van bescherming van het milieu wordt bereikt. Bij deze lozingen zal dus, gelet op het karakter van het gebied in combinatie met de in het verleden geboden mogelijkheid tot aansluiting op de riolering of een “overheids-IBA”, dan wel om met een bijdrage van Wetterskip Fryslân zelf te voorzien in een vergaande behandeling van het afvalwater, *niet* alsnog toepassing worden gegeven aan de in artikel 11 van het Besluit huishoudens geboden mogelijkheid om te volstaan met een minder vergaande voorziening dan de voorgeschreven septic tank.

Bestaande lozingen in niet vrij afstromend niet kwetsbaar gebied

Bij bestaande lozingen van vóór 1 januari 1997 in de niet vrij afstromende niet kwetsbare gebieden (de lager gelegen gebieden met relatief veel oppervlaktewater) in Fryslân is, op grond van de gebiedsgerichte sanering, in 2006, aangegeven dat vooralsnog tot 2015 kan worden volstaan met goed onderhouden en goed functionerende voorzieningen wanneer die in ieder geval bestaan uit:

- een septic tank met een inhoud van minimaal 1,5 m³ voor het toiletwater en
- een bezinkvoorziening voor het overige “grijze” huishoudwater.

Bestaande lozingen in het Westerkwartier

Voor het Groningse deel van het beheergebied (Westerkwartier) is in de periode 2004 – 2005 het saneringstraject Westerkwartier Schoon uitgevoerd. Daarin hebben alle huishoudens het aanbod gekregen tot aansluiting op de gemeentelijke riolering of een “overheids-IBA”.

Waar niet van dit aanbod gebruik is gemaakt, is bij lozingen in:

- kwetsbare gebieden een hoogrendements-IBA voorgeschreven;
- de niet kwetsbare gebieden de verplichting blijven bestaan tot het treffen van een voorziening conform de Regeling lozing afvalwater huishoudens (voorheen de Regeling Wvo septic tank) of een voorziening waarmee ten minste een gelijkwaardig niveau van bescherming van het milieu wordt bereikt.

Bij bestaande lozingen op het oppervlaktewater in het Westerkwartier zal daarom *niet* alsnog toepassing worden gegeven aan de in artikel 11 van het Besluit huishoudens geboden mogelijkheid om te volstaan met een minder vergaande voorziening dan de voorgeschreven septic tank.

Vergunningplichtige lozingen

NB. Lozingen van huishoudens op het oppervlaktewater die zijn ontstaan in de periode tussen 1 maart 1997 en 1 januari 2008, waren vergunningplichtig. Voor deze lozingen zijn de lozingseisen in de lozingsvergunning vastgelegd.

5. Meldingsplicht huishoudens

Het Besluit huishoudens roept een meldingsplicht in het leven voor nieuwe lozingen van huishoudelijk afvalwater op het oppervlaktewater. Voor de lozing van hemelwater, grondwater en zwembadwater op het oppervlaktewater is geen melding vereist.

Artikel 13

1. Degene die voornemens is huishoudelijk afvalwater vanuit een particulier huishouden op of in de bodem of in het oppervlaktewater te lozen, meldt dat voornemen ten minste zes weken voorafgaand aan het plaatsen van een zuiveringsvoorziening aan het bevoegd gezag.
2. Een melding als bedoeld in het eerste lid wordt schriftelijk gedaan en omvat in elk geval:
 - a. de naam en het adres van degene die voornemens is huishoudelijk afvalwater te lozen;
 - b. het adres van het gebouw waaruit het lozen zal gaan plaatsvinden;
 - c. gegevens waaruit kan worden afgeleid hoeveel meter de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool of het zuiveringstechnisch werk bedraagt, en
 - d. gegevens met betrekking tot de zuiveringsvoorziening waardoor het huishoudelijk afvalwater voorafgaand aan het lozen wordt geleid.

Beleid Wetterskip Fryslân

Melding nieuwe lozingen

Het Besluit huishoudens verplicht tot een melding voor uitsluitend nieuwe lozingen van huishoudelijk afvalwater. Wij zullen deze nieuwe lozingen conform het Besluit huishoudens en de in deze notitie vastgelegde uitwerking behandelen. Of er daarbij nu wel of niet sprake is van een maatwerkvoorschrift, de melder ontvangt van ons in alle gevallen een schriftelijke reactie.

Melding bestaande lozingen

In het Besluit huishoudens geeft het Rijk aan dat een melding niet vereist is bij bestaande lozingen. De lozing in het oppervlaktewater moest reeds op grond van het Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater worden gemeld en er wordt vanuitgegaan dat die melding reeds heeft plaatsgevonden. Hoewel er dus voor bestaande lozingen geen meldingsplicht meer bestaat, zijn het Besluit lozing afvalwater huishoudens en de daarop gebaseerde beleidsregels wel onverkort op deze lozingen van toepassing. Bovendien is het mogelijk dat er (wijzigingen in) bestaande lozingssituaties worden gemeld. Meldingen van bestaande lozingen van vóór 1 januari 2008 zullen wij, met inachtneming van het Besluit huishoudens en de in deze beleidsregels aangegeven uitgangspunten, alsnog in behandeling nemen. De melder ontvangt van ons in alle gevallen een schriftelijke reactie.

6. Lozing van afvloeiend hemelwater huishoudens

Het Besluit huishoudens over lozingen van afvloeiend hemelwater:

“Bij lozingen van afvloeiend hemelwater bestaat een voorkeur voor het zo mogelijk lokaal in het milieu terugbrengen van afvloeiend hemelwater. Het formele vereiste van een vergunning of ontheffing voor het direct lozen van afvloeiend hemelwater vanuit huishoudens op of in de bodem of in het oppervlaktewater, is in het Besluit huishoudens vervangen door een stelsel van algemene regels. Bij de voorbereiding van die algemene regels is allereerst bezien in hoeverre aan lozingen van afvloeiend hemelwater vanuit huishoudens voorschriften moeten worden gesteld, met name met het oog op de emissie van bouwmetalen. Voor de bij huishoudens gebruikelijke toepassingen van bouwmetalen (zinken dakgoten en loodslabben) wordt het stellen van regels op dit moment niet opportuun geacht.” Het beleid wordt namelijk gericht op het ontwikkelen van emissie-arme producten en het ontmoedigen van het gebruik van uitloegende bouwmetalen door lokale overheden.

“In de meeste situaties mag het afvloeiend hemelwater van daken van huishoudens zonder verdere restricties in het oppervlaktewater, op of in de bodem of op een rioolstelsel worden geloosd.” Hierop bestaan uitzonderingen, waaronder gevallen waarin dat voor de bescherming van de kwaliteit van het oppervlaktewater noodzakelijk is. Daar kan door middel van het stellen van een maatwerkvoorschrift op grond van de zorgplicht maatregelen worden geëist, die voorafgaand aan het lozen moeten worden genomen. “De verwachting is dat van die mogelijkheid bij de hierboven genoemde gebruikelijke toepassingen van bouwmetalen geen gebruik hoeft te worden gemaakt. Dat kan anders zijn indien bijvoorbeeld wordt gekozen voor ongebruikelijke bouwconstructies, waarbij de gevel of het dak voor een groot deel van uitloegbaar materiaal is vervaardigd, waardoor de lozing van de uit de materialen uitgeloopte stoffen beduidend hoger kan zijn dan normaal. Het bevoegd gezag zou dan een maatregel kunnen voorschrijven waardoor ofwel de uitloeging beperkt wordt, ofwel de uitgeloopte stoffen voorafgaand aan de lozing worden tegengehouden.”

Beleid Wetterskip Fryslân

Lozingen van hemelwater door huishoudens zijn niet meldingsplichtig en in beginsel toegestaan. Wij onderschrijven de landelijke lijn dat hemelwaterlozingen van huishoudens in beginsel zonder restricties kunnen plaatsvinden. Alleen in situaties waar sprake is van evident ongewenste hemelwaterlozingen op het oppervlaktewater zullen wij gebruik maken van de mogelijkheid om op grond van artikel 4 (zorgplicht) over te gaan tot handhavingsacties of het formuleren van maatwerkvoorschrift. Daarbij valt te denken aan lozingen van hemelwater van uitloegende koperen dakbedekking, koperen goten e.d. maar ook aan sterk verontreinigende activiteiten op afspoelend verhard oppervlak.

7. Lozing van grondwater huishoudens

Het Besluit huishoudens over de lozing van grondwater door huishoudens:

“Naast huishoudelijk afvalwater en afvloeiend hemelwater kan vanuit een huishouden nog ander afvalwater worden geloosd, zoals grondwater. In sommige delen van Nederland vormt overtollig grondwater een probleem. Als gevolg daarvan kan bij huishoudens behoefte ontstaan om zich van overtollig grondwater te ontdoen. Evenals bij lozingen van afvloeiend hemelwater bestaat een voorkeur om het overtollig grondwater lokaal in het milieu terug te brengen, ofwel vanuit het huishouden zelf, ofwel vanuit voorzieningen die voor verwerking van overtollig grondwater door de gemeente zijn aangebracht. Die voorzieningen worden met de term openbaar ontwateringsstelsel aangeduid. De regeling voor het lozen van grondwater is vergelijkbaar met die voor lozing van afvloeiend hemelwater.

Dit Besluit huishoudens stelt geen concrete regels aan de lozing, er geldt wel de zorgplichtbepaling. Zo nodig kunnen in specifieke gevallen op grond daarvan maatwerkvoorschriften worden gesteld. Daarnaast regelt de Wet gemeentelijke watertaken dat burgemeester en wethouders door middel van een verordening regels kunnen stellen aan – met uitzondering van lozing in oppervlaktewater – lozingen van grondwater vanuit huishoudens.”

Beleid Wetterskip Fryslân

Lozingen van overtollig grondwater door huishoudens op het oppervlaktewater zijn niet meldingsplichtig en kunnen in principe zonder restricties plaatsvinden. Wel is de zorgplicht op deze lozingen van toepassing. Alleen in situaties waar sprake is van evident ongewenste grondwaterlozingen op het oppervlaktewater, zullen wij gebruik maken van de mogelijkheid om over te gaan tot handhavingsacties of het formuleren van een maatwerkvoorschrift op grond van de zorgplicht.

8. Lozing van zwembadwater huishoudens

Bij het lozen van zwembadwater dat behandeld is met chloor of andere desinfectiemiddelen gaat de voorkeur uit naar het lozen in het openbaar vuilwaterriool, boven lozing van dat afvalwater in het oppervlaktewater, omdat lozing van desinfectiemiddelen nadelige gevolgen voor het oppervlaktewater kan hebben, welke nadelige gevolgen door lozing in het openbaar vuilwaterriool worden voorkomen. Deze voorkeur voor het lozen in een openbaar vuilwaterriool is vastgelegd in artikel 12 van het Besluit huishoudens.

Artikel 12

Afvalwater afkomstig uit een zwembad waaraan desinfectiemiddelen of andere chemicaliën zijn toegevoegd wordt, indien dit mogelijk is, in een openbaar vuilwaterriool geloosd.

Beleid Wetterskip Fryslân

Lozingen van zwembadwater zijn niet meldingsplichtig. Wij onderschrijven de voorkeur voor lozing op het vuilwaterriool. Wij bepleiten, zeker bij lozing op het oppervlaktewater, een zuinig gebruik van desinfectiemiddelen. Bij strijd met de zorgplicht zullen wij overgaan tot handhavingsacties of het formuleren van maatwerkvoorschriften op grond van artikel 4.

9. Huishoudelijk afvalwater in het Activiteitenbesluit

Ook in het Activiteitenbesluit (officieel: Besluit algemene regels inrichtingen milieubeheer) zijn algemene regels opgenomen voor - ondermeer - het lozen van huishoudelijk afvalwater, maar dan afkomstig van inrichtingen c.q. bedrijven. Analoog aan het Besluit lozing afvalwater huishoudens is ook in het Activiteitenbesluit de vergunningplicht vervangen door algemene regels. Ook hier is het mogelijk dat het bevoegd gezag in bepaalde omstandigheden, al dan niet op verzoek, aanvullende voorschriften kan stellen. Dit is vastgelegd in de voorschriften 3.4 en 3.5. Daarnaast is in het Activiteitenbesluit ook een zorgplicht artikel opgenomen (artikel 2).

Het Activiteitenbesluit over de lozingen van huishoudelijk afvalwater:

“In de praktijk zijn de meeste inrichtingen aangesloten op de openbare gemeentelijke vuilwaterriolering, en wordt het huishoudelijk afvalwater daarop geloosd. Net als het Besluit lozing afvalwater huishoudens stelt dit besluit voor deze lozingen geen concrete voorschriften; de lozingen mogen derhalve in beginsel zonder beperkingen plaatsvinden. Wel moet op grond van de zorgplichtbepaling, artikel 2.1, voorkomen worden dat lozingen plaatsvinden die de doelmatige werking van de voorzieningen voor het beheer van afvalwater zouden belemmeren of onnodige nadelige gevolgen voor de milieukwaliteit, in casu de kwaliteit van het oppervlaktewater of de bodem, zouden veroorzaken. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de nota van toelichting bij het Besluit lozing afvalwater huishoudens.

De artikelen 3.4 en 3.5 zijn bedoeld voor een beperkt aantal situaties waarbij huishoudelijk afvalwater binnen een inrichting ontstaat en er geen gemeentelijk vuilwaterriool in de directe omgeving aanwezig is. Binnen de in het eerste lid van artikel 3.4 aangegeven afstanden tot de riolering in combinatie met het aantal inwonerequivalenten dat geloosd wordt is het verboden direct in het oppervlaktewater of op of in de bodem te lozen. Aansluiting op de riolering ligt dan voor de hand. Buiten deze afstandsgrenzen dient het huishoudelijk afvalwater gezuiverd te worden alvorens het geloosd mag worden op of in de bodem of in het oppervlaktewater. Het huishoudelijk afvalwater kan ook per as afgevoerd worden naar een inzamelaar. In dat geval dient het afvalwater behandeld te worden als een normale afvalstof waar de afvalstoffenregelgeving onverkort op van toepassing is.

De voorwaarden die aan de beperkte directe lozingen van huishoudelijk afvalwater worden gesteld komen in grote lijnen overeen met de hieraan voorafgaande voorwaarden op grond van het Lozingenbesluit bodembescherming (artikel 14) en het Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater. Voor de grotere lozingen is bij het opstellen van de algemene regels uitgegaan van aanbevelingen zoals die voor vergunningverlening in kader van de Wvo zijn opgesteld.”

Artikel 3.4

1. Het lozen van huishoudelijk afvalwater in het oppervlaktewater of op of in de bodem is toegestaan indien het lozen plaatsvindt buiten een bebouwde kom of binnen een bebouwde kom van waaruit stedelijk afvalwater wordt geloosd met een vervuilingswaarde van minder dan 2000 inwonerequivalenten en de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool of een zuiveringstechnisch werk waarop kan worden aangesloten meer bedraagt dan:

- a. 40 meter bij niet meer dan 10 inwonerequivalenten;
- b. 100 meter bij meer dan 10 doch minder dan 25 inwonerequivalenten;

- c. 600 meter bij 25 doch minder dan 50 inwonerequivalenten;
 - d. 1500 meter bij 50 doch minder dan 100 inwonerequivalenten; en
 - e. 3000 meter bij 100 tot en met 200 inwonerequivalenten.
2. De afstand, bedoeld in het eerste lid, wordt berekend:
- a. vanaf de kadastrale grens van het perceel waar het huishoudelijk afvalwater vrijkomt; en
 - b. langs de kortste lijn waarlangs de afvoerleidingen zonder overwegende bezwaren kunnen worden aangelegd.
3. Indien de afstand, bedoeld in het eerste lid, minder bedraagt dan de afstanden, genoemd in dat lid, kan het bevoegd gezag indien het belang van de bescherming van de bodem of de kwaliteit van het oppervlaktewater zich daartegen niet verzet, bij maatwerkvoorschrift het lozen op of in de bodem of in het oppervlaktewater toestaan:
- a. voor een door hem vast te stellen termijn, gebaseerd op het nog niet verstreken deel van een afschrijvingstermijn van de bij de aanleg van het vuilwaterriool of het zuiveringstechnisch werk reeds bestaande zuiveringsvoorziening; of
 - b. indien voor een deel van het huishoudelijk afvalwater dat vrijkomt binnen de inrichting waarvan de vervuilingsswaarde niet groter is dan 3 inwonerequivalenten aansluiting op de bedrijfsriolering die op een vuilwaterriool is aangesloten niet doelmatig is, waarbij kan worden bepaald dat het afvalwater door een zuiveringsvoorziening wordt geleid.

Artikel 6.19

2. In afwijking van artikel 3.4, tweede lid, onderdeel a, wordt de afstand tot het dichtstbijzijnde vuilwaterriool of zuiveringstechnisch werk bij voortzetting van het lozen van huishoudelijk afvalwater in het oppervlaktewater dat voor 1 maart 1997 al plaatsvond, berekend vanaf het gedeelte van het gebouw dat zich het dichtst bij een vuilwaterriool of een zuiveringstechnisch werk bevindt.

Beleid Wetterskip Fryslân

In de artikelen 3.4 en 6.19 wordt aangegeven hoe de afstand tot de riolering bij bestaande en nieuwe lozingen wordt bepaald. Binnen bepaalde afstanden tot de riolering ontstaat een verbod tot het lozen op het oppervlaktewater. Deze aanpak komt overeen met de bepalingen uit het Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater.

Nieuw is de mogelijkheid om, wanneer de bescherming van de kwaliteit van het oppervlaktewater zich daartegen niet verzet, op verzoek bij maatwerkvoorschrift uitstel te verlenen van het lozingsverbod wanneer binnen een bepaalde afstand van het gebouw of perceel riolering wordt aangelegd, en er een adequate nog niet (volledig) afgeschreven voorziening voor de behandeling van het afvalwater aanwezig is.

Wij hanteren voor een maatwerkvoorschrift op grond van artikel 3.4 derde lid onder a, de volgende uitgangspunten:

- Om op deze bepaling een beroep te kunnen doen, moet er in ieder geval sprake zijn van een bestaande lozing van huishoudelijk afvalwater op het oppervlaktewater. Deze lozing is reeds gereguleerd met een lozingsvergunning of landelijke algemene regels. Onder een adequate voorziening wordt derhalve verstaan: de voorziening die in de lozingsvergunning dan wel op grond van landelijke algemene regels is voorgeschreven.
- Voor de afschrijvingstermijn van de voornoemde voorzieningen wordt uitgegaan van (het niet verstreken deel van) een periode van maximaal 15 jaar.

In artikel 3.4, derde lid onder b, wordt de mogelijkheid geboden om, wanneer de bescherming van de kwaliteit van het oppervlaktewater zich daartegen niet verzet, op verzoek, en gelet op de doelmatigheid van aansluiting op de riolering, bij maatwerkvoorschrift voor bepaalde kleine lozingen van huishoudelijk afvalwater (< 3 i.e.), af te zien van aansluiting op de riolering. Dit betreft duidelijk uitzonderingssituaties en het zal sterk afhankelijk zijn van de concrete situatie en het karakter van de lozing (continu of pieklozing bijvoorbeeld) of hiervoor toestemming kan worden verleend. Het ligt in ieder geval in de rede dat een dergelijk maatwerkvoorschrift niet wordt gesteld indien de te overbruggen afstand tot de (bedrijfs)riolering minder is dan 40 meter.

Artikel 3.5

1. Bij het lozen van huishoudelijk afvalwater op of in de bodem of in het oppervlaktewater worden de volgende grenswaarden niet overschreden:

Kolom 1			Kolom 2	
Lozen op of in de bodem en in oppervlaktewateren die met het oog op het lozen geen bijzondere bescherming behoeven			Lozen in overige oppervlaktewateren	
Parameter	Representatief etmaalmonster	Steekmonster	Representatief etmaalmonster	Steekmonster
Biochemisch zuurstofverbruik	30 mg/l	60 mg/l	20 mg/l	40 mg/l
Chemisch zuurstofverbruik	150 mg/l	300 mg/l	100 mg/l	200 mg/l
Totaal stikstof			30 mg/l	60 mg/l
Ammoniumstikstof			2 mg/l	4 mg/l
Zwevend stof	30 mg/l	60 mg/l	30 mg/l	60 mg/l
Fosfor totaal			3 mg/l	6 mg/l

2. Bij lozen op of in de bodem wordt het huishoudelijk afvalwater op een zodanige wijze geloosd, dat de nadelige gevolgen voor het milieu zoveel mogelijk worden beperkt.

3. Het eerste lid is niet van toepassing op een lozing van huishoudelijk afvalwater van minder dan 6 inwonerequivalenten indien het afvalwater is geleid door een zuiveringsvoorziening die voldoet aan bij ministeriële regeling bepaalde eisen.

4. Het bevoegd gezag kan, bij lozen in andere oppervlaktewateren dan oppervlaktewateren die met het oog op het lozen geen bijzondere bescherming behoeven, indien het belang van de bescherming van het milieu daartoe noodzaakt bij *maatwerkvoorschrift* de eisen bedoeld in het derde lid niet van toepassing verklaren en daarbij bepalen dat het huishoudelijk afvalwater door een aangegeven zuiveringsvoorziening dient te worden geleid.

5. In afwijking van het eerste lid, kan het bevoegd gezag, indien het belang van de bescherming van het milieu zich daartegen niet verzet, op een daartoe strekkende aanvraag voor een door hem vast te stellen termijn bij *maatwerkvoorschrift* bepalen dat bij het lozen niet aan de in dat lid genoemde waarden behoefte te worden voldaan. Het bevoegd gezag kan daarbij:

a. andere waarden vaststellen;

b. bepalen dat het huishoudelijk afvalwater door een aangegeven zuiveringsvoorziening dient te worden geleid.

6. Het te lozen huishoudelijk afvalwater kan op een doelmatige wijze worden bemonsterd.

Beleid Wetterskip Fryslân

Het Activiteitenbesluit gaat wat betreft lozingen kleiner dan 6 inwonerequivalenten, uit van een algemeen beschermingsniveau voor de oppervlaktewaterkwaliteit door toepassing van een voorziening conform de Regeling lozing afvalwater huishoudens (= in principe een septic tank met een inhoud van 6 m³). Bij lozing in de veelal ruime oppervlaktewateren die op grond van artikel 1.7, eerste lid, onderdeel b, van het Activiteitenbesluit zijn aangewezen, kan hier niet van worden afgeweken. Bij lozing in deze oppervlaktewateren die geen bijzondere bescherming behoeven, kan dus geen verdergaande voorziening worden geëist (zie voor de betreffende wateren Bijlage 1.)

Kwetsbare gebieden

In het beheergebied van Wetterskip Fryslân zijn er echter oppervlaktewateren in gebieden die wel een hogere bescherming behoeven vanwege de bijzondere functies dan wel de kwetsbaarheid van het gebied. In het beheergebied van Wetterskip Fryslân zijn dit in de provincie Fryslân de (zeer) kwetsbare gebieden zoals die zijn aangewezen in het provinciale Waterhuishoudingsplan van de provincie Fryslân en het Integraal Waterbeheerplan van Wetterskip Fryslân (19 december 2000). Voor het beheergebied in de provincie Groningen betreft dit gebieden met *diverse beschermings- en milieuaspecten (land/water) Categorie 2* volgens Kaart 2 (Aanduidingen water en milieu) in het Provinciaal Omgevingsplan 2 (juli 2006) van de provincie Groningen (zie Bijlage 2).

Beperkte lozingen in (zeer) kwetsbaar gebied

Wanneer een lozing kleiner dan 6 inwonerequivalenten plaatsvindt in een hiervoor genoemd gebied dat een hogere bescherming behoeft (én er niet sprake is van lozing in oppervlaktewateren die op grond van artikel 1.7, eerste lid, onderdeel b, van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer zijn aangewezen), dan zullen wij in beginsel van de bevoegdheid tot het stellen van een maatwerkvoorschrift gebruik maken.

Dit houdt in dat er een voorziening voor de behandeling van het huishoudelijke afvalwater wordt voorgeschreven die moet voldoen aan klasse II lozingseisen zoals bepaald in de nota Individuele Behandeling Afvalwater IBA-systemen van de Commissie Integraal Waterbeheer (januari 1999). Deze eisen komen overeen met de eisen in kolom 1 van artikel 3.5, eerste lid. Met systemen die voldoen aan de genoemde klasse II-eisen worden namelijk niet alleen de bezinkbare stoffen vergaand tegengehouden, maar vindt ook een significante afbraak plaats van zuurstofbindende stoffen. Daardoor wordt het ontvangende oppervlaktewater aanzienlijk beter beschermd dan met een septic tank.

Maatwerkvoorschriften in overige gevallen (zowel niet kwetsbaar als (zeer) kwetsbaar gebied)

Lozingen groter dan 5 inwonerequivalenten

Op grond van artikel 3.5 vijfde lid, is het mogelijk om op verzoek en voor een bepaalde termijn afwijkende eisen te stellen. In dit verband is van belang dat het voormalige vergunningenbeleid van Wetterskip Fryslân voor omvangrijke lozingen van huishoudelijk afvalwater uitging van IBA klasse II lozingseisen (deze eisen komen overeen met kolom 1 van artikel 3.5). In de praktijk is gebleken dat met deze lozingseisen een goede bescherming wordt geboden aan het oppervlaktewater in zowel niet kwetsbaar als (zeer) kwetsbaar gebied en het daarom niet nodig is om verdergaande eisen te stellen.

Op grond van het Activiteitenbesluit kan het evenwel voorkomen dat bij een lozing groter dan 5 inwonerequivalenten in de zogenoemde “overige wateren”, de strengere IBA klasse III eisen (kolom 2, voorschrift 3.5, eerste lid) van toepassing zijn. In het beheergebied hebben deze strengere eisen met betrekking tot verdergaande stikstof- en fosforverwijdering, gelet op de omvang van deze lozingen en de aanwezigheid van andere bronnen van verontreiniging, echter relatief weinig meerwaarde. Daarom zal veelal kunnen worden ingestemd met een verzoek om een maatwerkvoorschrift in die zin dat er een voorziening wordt voorgeschreven die wat zuiveringsresultaten ten minste dient te voldoen aan de eisen uit kolom 1 van voorschrift 3.5 eerste lid. Daarbij zal de te stellen termijn worden afgestemd op (het niet verstreken deel van) de afschrijvingstermijn van de voorziening, te weten maximaal 15 jaar. Afhankelijk van het functioneren van de zuiveringsvoorziening kan na het verstrijken van deze termijn opnieuw een verzoek tot het stellen van een maatwerkvoorschrift worden gedaan. Bij goed functioneren van de zuiveringsvoorziening zal dan, voor een termijn die wordt afgestemd op de technische staat en de prestaties van de betreffende voorziening, opnieuw een maatwerkvoorschrift kunnen worden gesteld.

Zeer beperkte lozingen

De nota van toelichting bij het Activiteitenbesluit geeft aan dat bij zeer beperkte lozingen die niet op de riolering kunnen worden aangesloten, de regulier voorgeschreven voorziening onnodig groot kan zijn. In die gevallen kan worden verzocht om een maatwerkvoorschrift te stellen. Bij de beoordeling van verzoeken om maatwerkvoorschriften voor dergelijke lozingen hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- alleen lozingen met een omvang van 1 of minder inwonerequivalent worden als zeer beperkt aangemerkt, en
- bij de te treffen voorziening zal, in verband met een doeltreffende bezinking, een afvalwaterverblijftijd van ten minste 8 dagen gewaarborgd moeten zijn (= maximale dagproductie x 8 = minimale inhoud bezinkvoorziening).

10. Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater

Met de inwerkingtreding van het Besluit huishoudens en het Activiteitenbesluit is het Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater niet komen te vervallen. Het Lozingenbesluit is nog steeds van kracht voor de lozing op het oppervlaktewater van huishoudelijk afvalwater dat niet afkomstig is van huishoudens of een inrichting/bedrijf. Een voorbeeld van een dergelijke lozing is het huishoudelijke afvalwater van een bouwkeet (als er géén chemisch toilet is). Dit zal zo zelden voorkomen dat wij het niet nodig vinden om hier een uitgebreid beleidsmatig kader voor te formuleren. Dergelijke lozingen zijn en blijven namelijk vergunningplichtig en met de te verlenen lozingsvergunning kan voldoende rekening worden gehouden met de bijzondere omstandigheden van de concrete situatie. De vergunningverlening zal daarbij aansluiten bij de regelgeving en beleid voor de huishoudelijke lozingen van huishoudens en/of bedrijven en er zal wanneer mogelijk worden geanticipeerd op het komende Besluit lozingen buiten inrichtingen.

Met de inwerkingtreding van het Besluit lozingen buiten inrichtingen zal het Lozingenbesluit Wvo huishoudelijk afvalwater namelijk komen te vervallen. De voorschriften voor de lozingen van huishoudelijk afvalwater die worden opgenomen in het Besluit lozingen buiten inrichtingen, zullen overeenkomen met de betreffende voorschriften uit het Activiteitenbesluit en het Besluit lozing afvalwater huishoudens. Onze beleidsregel "Lozingen huishoudens en huishoudelijk afvalwater" zal daarom bij de inwerkingtreding van het Besluit lozingen buiten inrichtingen, onverkort worden toegepast bij de beoordeling van de lozingen van huishoudelijk afvalwater die ontstaan buiten inrichtingen én niet afkomstig zijn van huishoudens.

11. Handhaving

Wetterskip Fryslân is bevoegd gezag voor het toezicht op het Besluit lozing afvalwater huishoudens en het Activiteitenbesluit waar het lozingen op het oppervlaktewater betreft. Bij bedrijven maakt de huishoudelijk lozing deel uit van de reguliere controles. Daarnaast wordt er gecontroleerd bij de lozingen van huishoudens. Bij de controles kunnen er monsters worden genomen waarbij getoets wordt aan de lozingseisen. Jaarlijks wordt voor de handhaving, afhankelijk van de uitkomsten van de controles (en klachten), een toezichtsplan opgesteld.

Bij overtredingen van het Besluit, (bijvoorbeeld lozing zonder voorziening, overschrijding van lozingseisen, verkeerd gebruik van de voorziening e.d.), kan het waterschap naar gelang de aard van de geconstateerde overtreding bestuursrechtelijk en/of strafrechtelijk optreden. In deze strategie wordt onderscheid gemaakt tussen overtredingen met acuut gevaar en overtredingen van kernbepalingen en niet-kernbepalingen.

Bij bestuursrechtelijke handhaving kan er bestuursdwang toegepast worden (dit is het ongedaan maken van de overtreding door de overheid op kosten van de veroorzaker) of kan er een dwangsom worden opgelegd.

Bij strafrechtelijke handhaving (acuut gevaar) kan er een procesverbaal worden opgemaakt, of bij kleine overtredingen, een BTM oftewel strafrechtelijke boete worden aangeboden.

Lijst van bijlagen

- Bijlage 1: Oppervlaktewateren in het beheergebied van Wetterskip Fryslân die op grond van artikel 1.7, eerste lid, onderdeel b, van het Besluit algemene regels voor inrichtingen milieubeheer zijn aangewezen (dit zijn grote wateren die geen extra bescherming behoeven)
- Bijlage 2: Kaart met (zeer) kwetsbare en vrij afstromende niet kwetsbare gebieden in Fryslân en kaart met kwetsbare gebieden in het Westerkwartier